

גבורה ישראלית

יום עיון לקראת חנוכה – מכון מאיר

גוי אל גוי חרב. הניגוד הנמצא בין גוי לגוי, כל זמן שהוא נצרך, הרי הוא מתיקוני העולם והוא משכלל את הדרו. וכיון שיש ניגוד, מוכרחת היא יראת המלחמה להמצא, וצריך חרב מוכנת בכף כדי להשוות את המשקל של הכת, כדי שלא תתפרץ מלחמה. וזאת היא הודה וההרה של החרב, שע"י כחה מתקיים צביון החיים המלא ניגודים, ומ"מ היא שומרת את השלום לפי הערך, ותעודתה היא באמת שלא תהי' לכלי שימוש כ"א לתכשיט, שכח הניגוד יהיה בכת, כדי לתמם את כל גוי ע"פ צביונו המיוחד, ומ"מ לא יצא אל הפועל לשפך דם. אמנם בימות המשיח, לעת אשר תתבשל האנושיות לגמרי, אז יסור כח הניגוד משרשו, ושיגי' הראוי להמצא בין העמים יעמד ע"פ מערכה משטרית, כאותה המערכה של האיברים הפרטיים של גוף שלם. ואז לא יהיה החרב נדרש כלל, כי אין כאן אפילו כח גנוז שיש לו אפשרות להתפרץ לכלל מלחמה, ולא יהי' נמצא כ"א שלום מוחלט, ורגשי ידידות וכבוד בין כל העמים, ותבטל גם מעלת התכשיט של הזיין, מפני שאינן צריכין.

מח. ואיכא דאמרי, א"ל לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן מפני מה הן בטלין לימות המשיח. א"ל, אף לימות המשיח אינם בטלין. היינו דשמואל, ופליגי דר"ח ב"א. מדרגות שונות אפשריות הן להגלות בעולם, ובכל אחת מהנה אפשר שתבא גאולת ישראל וימות המשיח יחלו. החרב, אפשר שתהי' משמשת לא רק בתור מגין ושומר את השלום שלא יופר, כ"א עוד יהי' לה תפקיד לבער קוצים ולהכניע עריצים, ומ"מ כשתבא השעה שישאל יוכל לבא אל מנוחתו ונחלתו, תהיה יד ד' נטויה עליו. ואם גם בעתיד, אשר כנסת ישראל תשוב לגדולתה, עוד יוכל להיות שמ"מ כח הגבורה יהיה צריך לעשות את דרכו לפעמים גם בחרב נוקמת - א"כ יחשב בצדק הזיין לתכשיט ישראלי ג"כ, אע"פ שבעקרו איננו בא כ"א מפני ההכרח. ... אבל מבטלי החרב, בני ישראל, צריכים להיות בתחילה חגורי חרב, והוראת גבורתם צריכה לבא בתכונה של פועל ומעשה.

9. סידור הגר"א (שיח יצחק) גבורים ביד חלשים. הכוונה שהיו כ"כ צדיקים שלא תלו נצחונם מחמת גבורתם, רק מאת ה' היתה זאת. וזהו מאמרם חלשים, שהיו חלשים בדעתם שידעו שמחמתם לא ינצחו רק מחמת עזרת ה'.

שמכבש את הגוף הבהמי ואת תאוותיו הגסות והסוערות, גבורת ארך אפים הטוב מגבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר. זאת היא הגבורה האזורה לישראל, הנאותה לייסוד המוסר הטהור והרמת ערכו של האדם ביתרונו מן הבהמה.

6. עולת רא"ה א, עמ' רל"ג
ההבדל שבין גדולה וגבורה יתואר ג"כ בכמות ואיכות.

7. אורות עמ' כ"ד; ישראל ותחייתו ח'
הגבורה האלהית השרויה בעולם, שחדשה את העולם ומחדשתו בכל יום, היא היא שמפיה שמענו את התורה. מפי הגבורה שמענו "אנכי" ו"לא יהיה לך" וכל התורה כולה קבל משה מפי הגבורה. את הגוף אין אנחנו עוזבים, לא את הגוף הפרטי ולא את הגויה הלאומית, כי אם אנחנו מנצחים אותו. יודעים אנהנו, שהיצר הרע והיצר הטוב יצירה אחת היא מידי אל עולם, וכמו כן עולם הזה ועולם הבא, העולם החברתי, המשטרי והרוחני, התיאורי, המוסרי, האידיאלי והממשי, הכל חמיכה אחת היא והכל עולה במעלות הקדש ומושועבד לרצון גבוה, הכל הוא "אמרתני ונעשה רצוני". גבורתנו עדינה היא, א"א שתהיה גבורת חרבן וכליון.

8. עין אי"ה שבת ב', ו, מ"ב-מ"ד
מב. לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת כו' ר"א אומר תכשיטין הן לו. הגבורה, כשהיא לעצמה היא תכשיט. עו החיים בכל אופן הוא טוב ונאה, והיא בטבעה מחוברת עם גבורת הנפש, שהיא באה דוקא עם טהרתה ויושרה. ע"כ הסימנים החיצוניים המראים על הגבורה, הנם ג"כ תכשיטין.

מג. וחכ"א, אינן אלא לגנאי, שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ולא ישא אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה. אע"פ שעצם מדת הגבורה היא תפארת ותכשיט לאדם, אבל האופן אשר (נשמטשו) [נשתמשו] בו עד כה בני"א בגבורתם הוא מכווער הרבה. ובאשר כלי הזיין, שהשימוש בו הי' ברובו רק להרע, הוא מורה יותר על ההשחתה האנושית(ות) ממה שמורה על תפארת הגבורה הצפונה בקרבן, ע"כ אינם אלא לגנאי.

מד. תניא, אמרו לו לר"א, וכי מאחר דתכשיטין הן לו, מפני מה הן בטלים לימות המשיח. א"ל, מפני שאינן צריכין, שנאמר (ו)לא ישא

1. תפילת שמונה עשרה.

ועל הנפים ... בימי מתתיה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו ... ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריבם. רבת את דינם. נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. ורשעים ביד צדיקים. וטמאים ביד טהורים. וזדים ביד עוסקי תורתך. לך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה.

2. רש"י במדבר י"ג, י"ח

את הארץ מה היא - (במ"ר) יס ארץ מגללת גבולים ויס ארץ מגללת חלסים.

3. הכתב והקבלה בראשית כ"ה, כ"ג

יאמץ. ... גבורה היא בכח הגוף, והאומץ בלב ורוח, וזהו חזק ואמץ בכל המקרא, כמעט כולם אצל מלחמה, החוזק הוא לגשת אל המלחמה או למקום סכנה בלי חת, והאומץ הוא שלא יחת גם כשהצרה קרובה והוא בתוך רעש המלחמה, לא יבריחנו בן קשת ומהמוזן חרבות לא יירא, ולכן יקדם המיד החוזק להאומץ כפי תולדותם באדם.

4. דרך החיים למהר"ל עמ' קס"א; אבות ד', א'

... ואם יקרא גבור אשר הוא היה מנצח את אחר אם כן מעלתו מצד אותו אשר היה מנוצח ואין זה רושם במנוצח ואין זה מצד עצמו מה שהיה מנצח אחר, ואפילו אם היה כובש כמה כרכים מכל מקום שם גבור בא על האדם עצמו, ודבר זה מה שהיה כובש כרכים הרבה הוא מצד המנוצח שהוא זולתו ואין נחשב דבר במנוצח וראוי שתהיה המעלה בעצמו של בעל התואר לא מצד אחר וזה שהיה כובש כרכים אם לא היה מנוצח אין כאן גבורה. ... אבל הכובש את יצרו, וזה מצד האדם עצמו לא מצד הזולת ובשביל כך ראוי שיקרא גבור.

5. עולת רא"ה א, עמ' ע"ה

גבורה מיוחדת היא גבורתם של ישראל, גבורה המצטינת לא בכבושים שמכבשים את אחרים, מכניעים אותם או מאבדים אותם, אלא גבורה שבעקרה היא קשורה בכבוש שהאדם כובש את עצמו, גבורת הנשמה האלהית, הרוח האצילי של האדם,